Náučný chodník Lesopark Chrasť

Kraj:	Žilinský
Okres:	Žilina
Geomorfologická jednotka:	Žilinská kotlina
Geologická jednotka:	jednotky budované paleogénom
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	MHD trolejbus Žilina, Žilinská univerzita a pešo 0,3 km cez bránu pri kaplnke lesoparkom Chrasť za ihrisko (leží medzi sídliskami Solinky a Vlčince)
Východisko:	Žilina, ul. Na Veľký Diel, rázcestie Preles v lesoparku Chrasť
Trasa:	Žilina: po lesoparku Chrasť
Dĺžka, prevýšenie:	1,5 km, prevýšenie 25 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: lesnícke, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2010

Aktuálny stav: Informačné panely v roku 2022 neexistujú.

Textový sprievodca: nie je; len brožúra Lesopark Chrasť. Sprievodca parkom (vyd. Mestský úrad v Žiline a Občianske združenie Preles, 2011, 28 strán)

Kontakt: Občianske združenie Preles, Gaštanová 48, 010 07 Žilina, tel. 0948 168 409

Poznámka: Náučný chodník neexistuje (2022), jeho územie v lesoparku s udržiavanými chodníkmi je však naďalej prístupné.

Využiteľnosť pre školy

Územie bývalého náučného chodníka je vhodné pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Žilina. Krajské a okresné mesto, štvrté najväčšie na Slovensku, ležiace na sútoku Váhu, Rajčanky a Kysuce na severnom okraji Žilinskej kotliny obkolesenom Súľovskými vrchmi, Javorníkmi a Kysuckou vrchovinou. Prvá písomná zmienka je z roku 1208. Mestské výsady získala pred rokom 1313. Obyvatelia boli remeselníci, najmä súkenníci. V 17. storočí tu bolo až 120 súkenníckych dielní. Rozvoj mesta urýchlilo dobudovanie Košicko-bohumínskej (1871) a Považskej železnice (1881). V roku 1890 tu založil majiteľ brnenskej súkenky Uhorskú továreň na vlnený tovar, vojenské súkno a prikrývky Karol Löw v Žiline – najstaršiu, najmodernejšiu a najväčšiu uhorskú textilku s 800 zamestnancami (neskoršia Slovena). Na prelome rokov 1918 a 1919 bola Žilina sídlom prvej slovenskej vlády Vavra Šrobára a teda hlavným mestom Slovenska. V roku 1960 bola do Žiliny z Prahy premiestnená Vysoká škola dopravná s troma fakultami, ktorá sa časom transformovala do Žilinskej univerzity. Historické jadro Žiliny je mestskou pamiatkovou rezerváciou s mnohými významnými pamiatkami i mimo nej (napr. štvorcové Mariánske námestie s arkádami po celom obvode, kostol Obrátenia svätého Pavla s kláštorom, stará budova radnice so zvonkohrou, katedrála Najsvätejšej Trojice, neologická synagóga od významného nemeckého architekta moderny Petra Behrensa (1931), Budatínsky zámok).

Lesopark Chrasť. Najrozsiahlejší mestský les Žiliny na jej juhovýchodnom okraji na vrchu Bôrik medzi sídliskami Vlčince a Solinky, ktorý je prímestskou rekreačnou oblasťou. Na ploche 2 700 ha prevažne zmiešaného lesa poskytuje možnosti športového vyžitia (beh, beh na lyžiach, cyklistika, nordic walking) a oddychu (detské ihrisko, preliezačky, lanový park, lavičky, altánky) so sezónnym občerstvením. V centrálnej vstupnej časti (povyše areálu Žilinskej univerzity) stojí **kaplnka Sedembolestnej Panny Márie**, postavená v roku 1928 na pamiatku obyvateľov padlých v prvej svetovej vojne podľa projektu architekta Františka Eduarda Bednárika, rodáka z Bystřice pod Hostýnem, inšpirovaného zastaveniami krížovej cesty od Dušana S. Jurkoviča na pútnickom Hostýne na Morave. Keramické mozaiky kaplniek na oboch miestach vyrobil podľa návrhu akad. maliara Jana Köhlera podnik RAKO v Rakovníku. Z juhovýchodného okraja lesoparku (vyhliadka nad Rosinou) je výhľad na južnú časť Žilinskej kotliny a jej horskú obrubu – Malú Fatru a Súľovské vrchy (ide o zastávku 9 náučného chodníka Chrasť).

Paľova búda. Bývalá výletná reštaurácia v žilinskom lesoparku severne nadväzujúcom na dnešný lesopark Chrasť. Poschodový drevený secesný objekt s dvoma vežičkami dal na okraji mesta v roku 1925 postaviť žilinský hotelier Pavol Folkmann, po ktorom budova dodnes nesie meno. Pohostinským a zábavným účelom slúžila do roku 1938. Budovu neskôr odkúpil ženský rehoľný rád sestier sv. Cyrila

a Metoda, pričom po zrušení reholí na Slovensku tu vznikol sociálny ústav pre mentálne postihnutých. Od roku 1980 na istý čas bola sídlom vojenskej katedry Vysokej škole dopravy a spojov. Po roku 1990 sa „Búda“ znova premenila na pohostinstvo. V rámci reštitúcií bol objekt v roku 1996 definitívne vrátený sestrám cyrilometodkám, ktoré ho dali do dlhodobého prenájmu Univerzitnému pastoračnému centru pri Žilinskej univerzite, s ktorej rozsiahlym moderným kampusom susedí.

Pozorovateľňa na Malom Dieli v Žiline. Jedno z troch odborných pracovísk Krajskej hvezdárne v Žiline. Nachádza sa na južnom okraji mesta asi 1 km severozápadne od lesoparku Chrasť a s cieľom popularizácie astronómie a prírodných a technických vied ponúka podujatia pre verejnosť, ako napr. prednášky, besedy, multimediálne programy, premietanie filmov pre všetky typy škôl, vzdelávacie semináre pre pedagógov, exkurzie na iné astronomické zariadenia, pozorovanie hviezdnej oblohy (každý piatok), pozorovania mimoriadnych úkazov a objektov, súťaže či výstavy. Vykonáva aj odborno-pozorovateľskú činnosť v oblasti astronómie a publikuje jej výsledky v odbornej tlači.

Žilinská kotlina. Medzihorský geomorfologický celok na severozápadnom Slovensku v širšom okolí Žiliny predstavujúci horizontálne silne členitú brachysynklinálnu zníženinu severo-južného smeru, silne porušenú zlomami. Má úzke a dlhé výbežky pomedzi susedné horské celky, ktoré sú vyčlenené ako podcelky kotliny – Varínske podolie (siaha od Varína po ústie Hlbokého potoka v Terchovej), Rajecká kotlina (od Turia po ústie Rybnej nad Rajeckou Lesnou) a Domanižská kotlina (Malá Čierna – Pružina). Na severe kotlinu lemujú Javorníky a Kysucká vrchovina, na východe Malá Fatra a na západe Strážovské vrchy a Súľovské vrchy. Jej výplň tvoria horniny centrálnokarpatského paleogénu a flyša (sliene, ílovce, prachovce, pieskovce, zlepence, arkózové droby), spod ktorých miestami vystupujú ako ostrovy druhohorné horniny (vápence, sliene, dolomity). Na úpätí Malej Fatry sú uložené hlinité a piesčité štrky mohutných náplavových kužeľov, pozdĺž Váhu a Rajčanky štrky a piesky viacerých stupňov riečnych terás a pri všetkých tokoch hliny, íly i štrky riečnych nív. Reliéf kotliny je prevažne hladko modelovaný s charakterom pahorkatiny a pri Váhu roviny. Miestami ho spestruje akcentovanejší reliéf, o. i. v prielomových úsekoch dolín, napr. Rajčanky medzi Porúbkou a Rajeckými Teplicami (Porubský prielom) či Pružinky (Briestenské skaly) a v celej dielčej Domanižskej kotline. Hlavnými prítokmi pri severnej hranici kotliny tečúceho Váhu sú tu pravostránné Varínka a Kysuca a ľavostranné Rosinka a Rajčanka. Na juhozápade ležiacu čiastkovú Domanižskú kotlinu odvodňujú Domanižanka a Pružinka, tiež ústiace do Váhu, avšak až v Považskom podolí v, resp. pod Považskou Bystricou. Pôvodné dubovo-hrabové lesy v kotline nahradila mozaika polí, lúk, pasienkov a menších lesíkov, v ktorých dominuje vysadený smrek obyčajný.

Názvy informačných panelov

1. Sme v lese, čo tu ešte je
2. Les a lykožrút
3. Význam lesa v krajine
4. Druhy stromov a dreva
5. Strom a jeho život
6. Ako žije les?
7. Kam miznú lesy našej planéty?
8. Ako chrániť prírodu v našom okolí
9. Národný park Malá Fatra

Upozornenie: Aktuálne (2022) v teréne žiadne informačné panely ani sprievodné náučné interaktívne prvky nestoja.

Interaktívna náučná trasa
„Spoznaj seba, spoznaj les"
20
21

PLÁN LESOPARKU CHRASŤ V ŽILINE

